

Plan Kiskeya heeft geen vertrouwen in ontwerp Expertisecentrum en Samenwerkingsverband, erg teleurgesteld in ministerie en minister Weerwind

Stichting Plan Kiskeya, de belangenorganisatie die opkomt voor de belangen van geadopteerde Haïtianen in voornamelijk Nederland en België, heeft geen vertrouwen meer in het proces rondom het ontwerp van het Expertisecentrum Interlandelijke Adoptie (verder Expertisecentrum ILA) en het beoogde Samenwerkingsverband van geadopteerden en betrokkenen (verder Samenwerkingsband). Zowel de instelling van het Expertisecentrum ILA als het Samenwerkingsverband vinden haar oorsprong in de aanbevelingen van het rapport van de Commissie Joustra, met betrekking tot de geconstateerde ernstige structurele misstanden in het systeem van interlandelijke adoptie.

Na een zorgvuldige afweging en volledige participatie gedurende het vormgevingsproces geïnitieerd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid, oordeelt Plan Kiskeya dat de existentiële rechten van geadopteerden niet worden geborgd in het Expertisecentrum ILA en het Samenwerkingsverband. Geadopteerden hebben hierin geen rechten, geen representatie en moeten nu noodgedwongen samenwerken met partijen die een belang hebben in het adoptiesysteem. Dit doet absoluut geen recht aan de aanbevelingen uit het rapport van de Commissie Joustra.

De Commissie Joustra concludeert dat het huidige systeem van interlandelijke adoptie met private elementen fraudegevoelig is en tot op heden aanleiding geeft tot misstanden, niet incidenteel, maar structureel. Dit systeem kan niet in stand kan blijven. Het vertrouwen van veel geadopteerden en betrokkenen in de Nederlandse overheid en bemiddelaars is geschonden. De Commissie Joustra heeft ernstige twijfels of het mogelijk is een realistisch publiekrechtelijk systeem te ontwerpen waarin de geconstateerde misstanden niet meer voorkomen. De commissie beveelt aan om een onafhankelijk landelijk Expertisecentrum op te richten waarin de kennis op het gebied van identiteitsvragen, zoektochten en psychosociale hulp en juridische ondersteuning bij elkaar komen.¹

“Een Expertisecentrum ILA en een Samenwerkingsverband dat niet volledig en radicaal is losgekoppeld van het niet functionerende adoptiesysteem, breidt alleen maar het foute systeem uit en legitimeert dit foute systeem zelfs. Als wij nu als geadopteerden niet aan de rem trekken zijn wij zo meteen onderdeel van het systeem en medeverantwoordelijk voor de mogelijke misstanden rondom adoptie in de toekomst”, aldus George Schuddebeurs, bestuurslid Plan Kiskeya.

De voorgenomen plaatsing van het Expertisecentrum ILA binnen het FIOM getuigt van een groot gebrek aan aandacht voor en erkenning van geadopteerden. Het FIOM is een private organisatie die op zijn minst een faciliterende rol heeft gespeeld in het foute adoptiesysteem. Als geadopteerde aan te moeten kloppen voor hulp bij het FIOM vormt een onoverkomelijke drempel.

Een informeel samenwerkingsverband zonder enige rechtskracht waarbij onafhankelijke geadopteerden verplicht moeten samenwerken met het FIOM en andere particuliere partijen die voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn van het zo snel mogelijk doorgaan van het adoptiesysteem gaat volledig voorbij aan de conclusies en aanbevelingen van het rapport van de commissie Joustra en de gevoelens van geadopteerden.

Minister Weerwind (D66) stelt: “Ik wil alle mensen in dit land het vertrouwen geven dat ze altijd kunnen rekenen op de democratische rechtsstaat”. Geadopteerden tellen klaarblijkelijk niet mee in de democratische rechtsstaat van het ministerie van D66-minister Weerwind.

Weerwind en het ministerie weigeren het recht op herstel van familiebanden, identiteit en cultuur te erkennen en te ondersteunen met een redelijk individueel budget voor DNA-onderzoek of rootsreizen voor geadopteerden die zoeken naar hun geboortefamilie en hun roots. De bevindingen van de commissie Joustra met betrekking tot het adoptiesysteem, het loskomen van dit systeem en de fraudegevoelige samenwerkingen met particulieren partijen worden achteloos terzijde geschoven door de werkwijze en keuzes van het ministerie en zijn minister met betrekking tot het Expertisecentrum ILA en het Samenwerkingsverband.

¹ Rapport: Commissie Joustra; onderzoek interlandelijke adoptie, pagina 137 en 138

Een hard gelag voor geadopteerden die helaas te vaak slachtoffers zijn gebleken van mensenhandel, voor misbruikte en mishandelde geadopteerden, maar ook voor gelukkig geadopteerden, geboortelouders en goedwillende adoptielouders. Minister Weerwind en zijn ministerie stuurt geadopteerden met de spreekwoordelijke en pijnlijke koloniale spiegels en kralen terug het bos in.

Bestuurlijke borging van belangen van onafhankelijke geadopteerden ontbreekt in systeem

Na een tiental sessies te hebben gehad met betrekking tot het inhoudelijke ontwerp van het Expertisecentrum ILA is in een zeer korte tijd het ontwerp van de bestuurlijke en organisatorische inrichting van het Expertisecentrum ILA en het Samenwerkingsverband ter sprake gekomen (het systeem). Waar er tien sessies zijn geweest over de inhoudelijke kant van het expertisecentrum, is er slechts 1 sessie geweest over het systeem en de plaats van het expertisecentrum in het systeem. Met betrekking tot het samenwerkingsverband zijn er twee sessies gepland om zowel inhoudelijk ontwerp als systeem te bespreken.

Onafhankelijkheid en belang van Expertisecentrum ILA in het geding

Op een drietal bestuurlijke elementen is de onafhankelijkheid en het belang van het Expertisecentrum ILA in het geding:

I. Geschetst langere termijnperspectief is miskennis i.p.v. erkenning

Het ministerie ziet het Expertisecentrum ILA als een eerste stap, om door te groeien naar een expertisecentrum voor ook andere doelgroepen met vragen over hun afkomst als gevolg van niet-genetische of niet-biologisch ouderschap. Daarbij gaat het om doelgroepen zoals kinderen die zijn geboren door middel van draagmoederschap of donorconceptie of kinderen die binnen Nederland zijn geadopteerd. Een zogenaamd verwantschapscentrum.

Deze denkwijze, hoewel overheids-economisch begrijpelijk, toont beangstigend weinig begrip en respect met betrekking tot de oorzaak van de aanbeveling van de Commissie Joustra om te komen tot specifiek een Expertisecentrum ILA gericht op de interlandelijk geadopteerden. In plaats van erkenning van misstanden treedt na nog geen jaar al verwatering en miskennis op voordat het centrum überhaupt is opgericht en functioneert. Een sterker en kwalijker signaal van; 'we hebben u gehoord maar niet geluisterd', is in deze context niet te maken door de minister en zijn projectgroep.

II. Geen nieuwe onafhankelijke stichting: manipulatief woordengebruik ter ontmoediging

In zowel de beslisnota van 22 november als in de gespreksnotitie wordt er gebruik gemaakt van krachtige manipulatieve woorden om te sturen dat het Expertisecentrum ILA onder het FIOM wordt ondergebracht. De optie om een nieuwe stichting op te richten, wordt als lastig te realiseren gekwalificeerd. Er wordt gesteld dat er "in feite twee haalbare opties zijn": het onderbrengen van het expertisecentrum bij het FIOM of bij 'een andere' overheidsstichting. Met man en overheidsmacht is er getracht om het Expertisecentrum ILA in het adoptiesysteem te slepen door middel van het onderbrengen bij het FIOM. Een instelling die deel uitmaakt van het adoptiesysteem waarvan de Commissie Joustra al heel duidelijk aangaf dat het niet in stand kon blijven. Een instelling waarbij een significante groep geadopteerden niet over de drempel zal stappen, dus bij voorbaat al een grote groep buitensluit.

Onterecht wordt gesteld dat het oprichten van een nieuwe stichting 'lastig' is. Uit onderzoek blijkt dat er per jaar 3 nieuwe stichtingen worden opgericht en dat er totaal rond de 300 overheidsstichtingen zijn². Het is onbegrijpelijk dat het ministerie voor de nieuwe-stichting-optie de sturende term 'lastig' gebruikt, terwijl uit de Commissie Joustra juist zou moeten voortvloeien dat men aan iets nieuws moet beginnen, dus zonder connecties met het foute adoptiesysteem zoals het FIOM wel heeft.

Het is onzes inziens van essentieel belang dat voor het Expertisecentrum ILA een nieuwe stichting wordt opgericht, met een duidelijke missie en visie aan de hand van de aanbevelingen van de Commissie Joustra. Om snel te kunnen starten zou bijvoorbeeld de overheid de bestuursleden in eerste instantie voor een korte termijn van 2 jaar kunnen aanstellen. Daarnaast zou men

² Andersson Elffers Felix; verkenning naar het Kader van stichtingen

bijvoorbeeld statutair een onafhankelijke adviesraad kunnen instellen met vergelijkbare rechten als een huurdersraad bij een woningcorporatie.³ Om de raad goed te laten functioneren zou men kunnen werken met bijvoorbeeld 7 zetels waar onafhankelijke leden op plaatsnemen. De zetels zouden kunnen worden verdeeld waarbij de geadopteerden vanzelfsprekend de meeste zetels vertegenwoordigen (bijvoorbeeld 3 zetels voor geadopteerden, 2 door adoptieouders, 2 door neutrale bedrijfs- en organisatiespecialisten).

III. *Borging rechten en representatie van geadopteerden*

In geen van de stukken wordt voor het Expertisecentrum ILA überhaupt geborgd dat geadopteerden structureel een blijvende prominente rol hebben en behouden in het Expertisecentrum. Men moet het ook hier wederom doen met 'beloften en toezeggingen', die formeel niet zijn vastgelegd. Met betrekking tot de representatie van geadopteerden in het Expertisecentrum ILA is niets vastgelegd. Maar daarnaast is zijn ook de rechten van geadopteerden niet vastgelegd, of het nou gaat om het recht op informatie of het recht op overleg, dan wel het recht op advies. Ook het agenderingsrecht komt niet terug in de stukken over de bestuurlijke inrichting van het Expertisecentrum ILA.

Samenwerkingsverband van geadopteerden en betrokkenen

Naast het Expertisecentrum ILA beveelt de Commissie Joustra ook een samenwerkingsverband aan van geadopteerden en betrokkenen. Plan Kiskeya is zeer te spreken over een samenwerkingsverband van geadopteerden en wellicht adoptieouders als direct betrokkenen. Het door het ministerie gewenste samenwerkingsverband laat echter juist wederom private partijen toe die veelal gedreven worden door de levensonderhoudende subsidiepot.

Concrete rechten van het Samenwerkingsverband ontbreken

Een Samenwerkingsverband met concrete rechten en invloed op het Expertisecentrum en het Nederlandse gedeelte van het interlandelijke adoptiesysteem is precies waar Plan Kiskeya naar streeft. De relatie tussen het samenwerkingsverband en het expertisecentrum en/of het FIOM is echter formeel niet vastgelegd. Het voorliggende Samenwerkingsverband is informeel, het is bestuurlijk niet verankerd in een (overleg)structuur met daarbij behorende budgetten, rechten en plichten.

Onafhankelijkheid deelnemers samenwerkingsverband

Een grote zorg van Plan Kiskeya is dat het samenwerkingsverband niet alleen maar bestaat uit onafhankelijke geadopteerden en eventueel adoptieouders als betrokken. Het Samenwerkingsverband bestaat ook uit partijen die voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn (of willen worden) van de miljoenen subsidies die worden verstrekt. Deze afhankelijkheid belemmert de onafhankelijke rol van deze partijen. Ze zouden daarom geen formele dan wel evenwaardige of gelijkwaardige rol moeten hebben in het samenwerkingsverband, maar slechts op uitnodiging adviezen moeten kunnen uitbrengen aan het Samenwerkingsverband.

Hoe nu verder voor Plan Kiskeya

Plan Kiskeya en Haïtiaanse geadopteerden signaleren al jaren de soms gruwelijke misstanden in het adoptiesysteem. Met de komst van het rapport Joustra en de aanbevelingen kwam erkenning. Met vertrouwen participeerden wij in de ontwerpessies met betrekking tot het Expertisecentrum en het Samenwerkingsverband. De verwachting was dat we gehoord zouden worden. De verwachting was dat de aanbevelingen van Joustra, uitgangspunt zou zijn, met erkenning van het menselijke leed wat is geconstateerd. Het bleek een illusie.

Plan Kiskeya vindt dat Minister Weerwind zijn ministerie moet opdragen om de rechten en representatie van de geadopteerden formeel te borgen in het Expertisecentrum ILA en het Samenwerkingsverband. Partijen die voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn of willen worden van subsidies en/of budgetten vrijgemaakt voor interlandelijke adoptie zouden niet mogen participeren in het Samenwerkingsverband.

Plan Kiskeya pleit voor een uitgebreid onderzoek door een onafhankelijk bureau naar de rol van het FIOM en haar rechtsvoorgangers in het foute systeem van interlandelijke adoptie. Daaropvolgend

³ Zie hierbij: Wet op het overleg huurders verhuurders, ter voorbeeld van borging van rechten, hoe het ook kan. Deze bepalingen worden doorgaans door woningcorporaties direct opgenomen in de statuten danwel naar verwezen.

zou eerst uitdrukkelijk afstand en erkenning en verbetering moeten plaatsvinden alvorens ook maar te denken aan het onderbrengen van het Expertisecentrum ILA bij het FIOM.

Plan Kiskeya roept nadrukkelijk op tot een onafhankelijk Expertisecentrum en een formeel Samenwerkingsverband waarbij de rechten, belangen en representatie van de geadopteerden worden gewaarborgd.

George Schuddebeurs
Bestuur Stichting Plan Kiskeya

Tel. 06-2443 2665
info@plankiskeya.com
www.plankiskeya.com

Quisqueya is de naam die de Taíno (inheemse bewoners vóór Christopher Columbus) gaven aan Haïti.
Het betekent moeder van alle landen, bakermat van het leven.
De Haïtianen maakten er Kiskeya van.